నిలువలేని నీరు

"అన్నయ్య నిన్ను రమ్మన్నాడు." అదీ ప్రొద్దున్నే వచ్చి గంగారామ్ చెప్పినవార్త. అతను వాణీపతి పినతండ్రి కొడుకు. ఎప్పుడైనా ఆ ఊరు వెళితే అక్కడి వార్తలు చెప్పి పోతుంటాడు.

ఆ మాట వినగానే ధరణి గుండె ఝల్లుమన్నది. ఆమెకు కళ్ళనీళ్ళు వచ్చాయి. అకాలంలో కురిసిన వర్షంలా ఆ మాట ఆశ్చర్యము, ఆనందము, విషాదము కలిగించింది. పదేళ్లయింది! వాణీపతి ఆమె ముఖం చూచి! ఎప్పుడో ఒకప్పుడు అతని మనస్సు మారుతుందేమోనన్న ఆశకూడా ఏనాడో పోయింది. ఈ జన్మలో అతను ఎప్పుడైనా ఒక్క క్షణం కనిపిస్తాడని కూడ అనుకోలేదు. అతను ఆమెకు ఎప్పుడూ సన్నిహితంగా లేడు. ఎప్పుడూ దూరంగానూ లేడు. ప్రతిక్షణం కంటికి కనిపిస్తూనే ఉన్నాడు. ప్రతిక్షణం మనసులో మెదులుతూనే ఉన్నాడు. అయినా అతను ఆమెకు లేడు. మనస్సుని ఆక్రమించుకుని వదలని ప్రియుడు, కట్టుకున్న భర్త ఇలా దూరంగా పరాయివాడుగా ఉండటం మనస్సుకు చిత్రవధ! అయినా ఈ పరిస్థితికి ఆమె అలవాటు

పడింది. ఇది మారుతుందని అనుకోలేదు. మార్పాలని కోరుకోలేదు. నిలువలేని అనురక్తి తనకు, మార్పులేని విరక్తి అతనికి, రెండూ సహజమే! బాధపడి, నిందించి ప్రయోజనం లేదు అనుకునేది.

ఇప్పుడు వాణీపతి రమ్మన్నాడన్న వార్త ఆకస్మికంగా ఆమెలో రకరకాల భావాలు రేపింది. అతను తనను మరచిపోలేదేమో, మనసు మారిందేమో అని ఆశ! మళ్ళా అతన్ని చూస్తానుగదా అని ఆనందము! అపురూపమైన ఆ పిలుపు వినగానే పరిగెత్తి పోవాలన్న ఆతురత! ఆ సంచలనానికి తట్టుకోలేక ఆమె కంపించింది. ఎంత దైన్యము! ఎంత దౌర్భాగ్యము! అని మనసు కుమిలింది. కాస్సేపటికి తేరుకుంది.

ప్రొద్దున్న గంగారామ్ వచ్చినప్పుడు ఎవరూ లేరు. సుమలత కాలేజికి వెళ్ళింది. రామేశం ఎప్పుడూ మేడదిగి రాడు. మూడంతస్తుల మేడలో ఎప్పుడూ ధరణి ఒకర్తే ఏకాంతంగా కాలం గడుపుతూ ఉంటుంది. నౌకర్లు ఎప్పుడూ పెరటివేపున ఉంటారు. తండ్రి రామేశం ఉద్యోగం విరమించి చాలా రోజులైంది. ఆ మధ్య ఒకరోజు ఆయనకు గుండెపోటు వచ్చింది. అప్పటినుంచి ఆయనగది విడచి బయటికి రాడు. ధరణి తానే వెళ్ళి కాస్సేపు కబుర్లు చెపుతుంది. చెల్లెలు సుమలత చాలాకాలం విదేశాల్లోనే ఉండి, చదువుకోసం! తిరిగివచ్చాక ఇక్కడ కళాశాలలో పనిచేస్తోంది. పెళ్ళి చేసుకోలేదు. ఆమెకు ధరణిమీద విపరీతమైన ప్రేమ!

ఆమె జీవితం పాడుచేశాడని వాణీపతిమీద విపరీతమైన కోపం! ధరణిమీద జాలితో, ఆమెకు తోడుగా ఉండాలన్న ఉత్సాహంతో సుమలత పెళ్ళిమాట తలపెట్టలేదు. ఆమెకు ఎవరిమీదా మమకారమూ కలుగలేదు. కళాశాల, పిల్లలు, చదువూ, పుస్తకాలూ - ఇవి తప్ప మనస్సులో మరొక ఆలోచనకు చోటులేదు. ఉదయం వెళితే సాయంత్రం వస్తుంది. వచ్చాక తోటలో కాస్సేపు ధరణితో మాట్లాడుతూ ఉంటుంది - అది ఒక బాధ్యతలా! తరువాత తన గదికి వెళుతుంది. రాత్రి చాలాసేపు చదువుకుంటూ ఉంటుంది.

ధరణి ఇన్నాళ్ళైనా వాణీపతిమీద మమకారాన్ని వదలకపోవడం ఆమెకు చిరాకు. వాణీపతి హృదయం లేనివాడు, కృతజ్ఞతలేనివాడు అంటుంది. అతను రాయకపోయినా ధరణి ఉత్తరాలు రాయడం, అతను కోరకపోయినా ధరణి ఏవో కొని పంపడం ఆమెకు ఇష్టం ఉండదు. అయినా ధరణి చెప్పితే వినదు. అంచేత ఉపేక్షగా ఊరుకుంటుంది.

ఇంట్లో అన్నీ ధరణి చూస్తుంది. అయినా ఇంచుమించు రోజంతా తీరికే! ఎవరూ తోడు ఉండరు. ఆమె చిన్నప్పుడు సితార్ నేర్చుకుంది. కాస్సేపు దాన్ని వాయించుకుంటూనో, కాలక్షేపానికి దాన్ని తుడుచుకుంటూనో ఉంటుంది. అది దగ్గర ఉంటే మరొకప్రాణి దగ్గర ఉన్నట్లే ఉంటుంది. తనకు చాలా ఇష్టమైన పాటలన్నీ వాణీపతికి వినిపించాలన్నది - ఆమె ఫలించని అనంతమైన ఆశలలో

ఒకటి! చిన్నప్పుడు ఎన్నోసార్లు కొంచెం జంకుతో, కొంచెం ఉత్సాహంతో అతన్ని అడుగుతూ ఉండేది, "సితార్ వాయించనా?" అని. అతను ఎప్పుడూ మాట తప్పించి వెళ్లిపోయేవాడు. అతనికి సన్నిహితంగా ఉండాలని ఆమె తాపత్రయం! ఆమెకు దూరంగా ఉండాలని అతని తాపత్రయం! సితార్ తీగలు సవరించినప్పుడల్లా గుర్తుకువచ్చి ఆమె కళ్ళు నిండేవి.

వాణీపతి ధరణి మేనత్తకొడుకు. అతనికి తల్లిలేదు. తండ్రి మళ్ళా పెళ్ళి చేసుకోలేదు. ఆయనకు మళ్లా ఇంకో భార్యను సంసారాన్ని పోషించే శక్తి లేదు. సంపాదన తక్కువ. వాణీపతి చిన్నప్పటినుంచి మంచి ప్రయోజకుడు. బ్రతుకుతెరువు తెలిసినవాడు. గౌరవంగా నలుగురిలో కలసి తిరుగగలడు. తనకు కావలసినవి సంపాదించుకోగలడు. ధనవంతుడైన మేనమామ తనకు అన్నివిధాల అండగా ఉంటాడన్న సంగతి అతను మరచిపోలేదు. ప్రతి సెలవలకు తప్పకుండా మేనమామ ఇంటికి వెళ్ళేవాడు అక్కడే ఉండేవాడు. చిన్నతనంనుంచి ధరణికి వాణీపతి అంటే విపరీతమైన వ్యామోహం! చంద్రుని రాకకు కలువ పువ్వులా ప్రతి సెలవలకు అతనికోసం ఎదురు చూసేది. అతను ఉన్నన్నాళ్లు సంతోషంగా ఉండేది. వాణీపతికి ఆమె వ్యామోహం వెటకారంగా ఉండేది. అయినా ఆమె అమాయకత్వాన్ని అనురాగాన్ని అతను వినియోగించుకున్నాడు. సెలవల్లో అతని మనసు విపరీతంగా విలాసాలమీద, వినోదాలమీద ప్రస

కుంటున్నాడుట! వాళ్లనాన్నే చెప్పాడు. ఇంకా ఊళ్లో వాళ్లూ చెప్పారు. అతని ప్రవర్తన ఏమంత మంచిదికాదట. ఒకవిధంగా ఇదంతా మన మంచికే అనుకోవాలి” అని.

ధరణి ఆ మాటలు వినిపించుకోలేదు. ఆ రాత్రి అంతా కుమిలికుమిలి ఏడ్చింది. తెల్లవారాక ఆమె మనస్సు ఏమీ మారలేదు. మళ్లా ఇంకోసారి తండ్రితో స్పష్టంగా చెప్పింది. “పెళ్లి చేసుకుంటే బావనే చేసుకుంటాను, లేక పోతేలేదు” అని ధరణి కోరితేచాలు రామేశం ఏమూలనుంచి ఏం కావాలన్నా క్షణంలో తప్పకతెస్తాడు. ఇంక వాణీపతి లెక్క ఏమిటి! డబ్బుతో కొనలేనిదేముంటుంది, అనుకున్నాడు వాణీపతికి మళ్లా ఒక ఉత్తరం రాశాడు. “నీవు విదేశాలకు వెళ్లి చదువుకోవాలనుకుంటున్నావు గదా! ధరణిని పెళ్లి చేసుకుంటే నీ చదువు ఖర్చులన్నీ నేను భరిస్తాను, ఆలోచించుకో” అని.

వాణీపతి ఆలోచించుకున్నాడు. విదేశాలకు వెళ్లి డిగ్రీలు తెచ్చుకుంటే మంచి ఉద్యోగం దొరుకుతుంది. హోదా పెరుగుతుంది. బ్రతికినన్నాళ్లు సుఖంగా గడుస్తుంది; కాకపోతే ఏ మారుమూలో ఏదో చిన్న ఉద్యోగంలో ఎన్నాళ్లు బాధపడతాడు! అతను వందమీద అనురాగానికి తాత్కాలికంగా కామా పెట్టుకున్నాడు. ధరణిని పెళ్లి చేసుకున్నాడు. మర్నాడే ఓడఎక్కి వెళ్లిపోయాడు.

ధరణి సంతోషంతో ఉప్పొంగిపోయింది. డబ్బిచ్చి అయినా అతనిని కొనుక్కోగలిగినందుకు! ఇంక బావ తనను

వదలి ఎక్కడికీపోడు. ఎప్పుడూ తన ఎదుటే ఉంటాడు. విదే శాన్నుంచి రాగానే ఇంక ఒక్కక్షణమైనా తాను అతనికి దూరంగా ఉండదు-అని సంతోషపడింది. కాలం గడిచింది.

వాణీపతి అమెరికానుంచి ఎప్పుడు తిరిగి వచ్చాడో ఎవరికీ తెలియదు. వచ్చేముందు అతను ఉత్తరం రాయ లేదు. రాగానే ఎక్కడో దూరాన ఉద్యోగంలో చేరాడు. అప్పుడు రాశాడు, అదీ ధరణికి! "నేను ఇక్కడ ఉద్యోగంలో చేరానని నీకీ పాటికి తెలిసిఉంటుంది. నాకు నీ మీద మమ కారం లేదు. అది నీకు తెలుసు. నేను వందను పెళ్లి చేసుకుంటు న్నాను. నీకూ నాకూ ఎటువంటి సంబంధము లేదని. ఈ పెళ్లికి నీకు ఎటువంటి అభ్యంతరము లేదని నాకొక కాగితం రాసి ఇస్తే చాలు, సంతోషిస్తాను. ఇది చేయక తప్పదు" అని. అమెరికానుంచి రాగానే అతను ధరణికి ఆప్యాయంగా రాసిన ఉత్తరం అది. ఆ ఉత్తరం చూచి రామేశం మండి పడ్డాడు. "కృతఘ్నుడు! ఇతన్ని అన్నికోర్టులు తిప్పుతాను గాని సులభంగా వదులుతానా" అని కచ్చతో అన్నాడు. కాని ధరణి అది ఏమీ సాగనివ్వలేదు. రెండుమూడు రోజులు విపరీతంగా దుఃఖపడి తరువాత మెల్లగా తేరుకుంది. వాణీపతికి ఉత్తరం రాసింది. "నీకు కావలసినది ఇవ్వడానికి అభ్యతరంలేదు. నీవు స్వయంగా వచ్చి నాకొక్కసారి కని పించి నీకు కావలసినది తీసుకువెళ్లు. అయినా ఒక్క కాగి తంతో, నీతో నాకు సంబంధం తెగిపోతుందని నాకేమీ నమ్మకం కలగటంలేదు" అని.

ఆ తరువాత అతను వచ్చాడు. కాగితం సంతకం చేయించి తీసుకున్నాడు. ఆమె జీవితంలోనుంచి నిష్క్రమించాడు. మళ్ళా ఇంతవరకు ఎప్పుడూ వెనక్కు తిరిగి చూడలేదు.

ధరణిమాత్రం అతనిని వదలలేదు. తానిప్పుడు అతనికి ఏమీ కాదని పరాయిదని ఆమెకు ఎప్పుడూ కోపమూ రాలేదు. అతను తిరిగి చూడకపోయినా తాను అతనికి చెందిన వ్యక్తి అనే అనుకుంది. ఎప్పుడో ఏమీ తోచక ఉత్తరం రాస్తుంది! ఏదో తపనతో ఏవో కొని పంపుతుంది. ఈ మమకారం ఇంకా నశించలేదని అమాయకంగా గుర్తు చేస్తుంది. మళ్ళా అతని సుఖానికి తాను అడ్డు కాకూడదు. అతనిని వేధించకూడదు అనుకుంటుంది. అలాగే మెల్లగా రోజులు దాటిపోతున్నాయి.

★ ★

ఆ వేళ సాయంత్రం తోటలో కూర్చున్నప్పుడు ధరణి సుమలతతో చెప్పింది: "బావ రమ్మన్నాడుట. ప్రొద్దున గంగారామ్ వచ్చి చెప్పాడు" అని, సుమలత బాధపడింది. చాలాసేపు మాట్లాడలేదు. తరువాత వెల్లగా అన్నది. "ఎందుకు రమ్మన్నాడో కనుక్కున్నావా?" అని. "లేదు" అన్నది ధరణి. సుమలత మెల్లగా చెప్పింది: "నేను కనుక్కున్నాను. సాయంత్రం నాకూ కనిపించాడు గంగారామ్. ఇన్నాళ్ళకు ఇప్పుడు వంద గర్భిణితో ఉన్నదట! ఆమెకు ఆరోగ్యం బాగుండలేదు. ఇంట్లో ఎవరూ తోడులేరు. నీవు

వస్తే ఆమెకు తోడుగా ఉంటావు. పైగా నీతో నీ నౌకర్లు కూడా వస్తారు.వండకు అన్నివిధాలా సౌకర్యంగా ఉంటుంది. అదీ బావ పిలుపుకు అర్థం! అతని అక్కర తీరగానే మళ్లా నీ త్రోవన నిన్ను వెళ్ళమంటాడు" అన్నది బాధగా.

ధరణికి కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. కాస్సేపు ఊరుకుంది. మళ్లా మెల్లగా అన్నది: "పోనీ, కారణాలు ఏమైతేనేం ఇన్నాళ్లకు రమ్మని పిలిచాడు గదా! వెళతాను. అతనికి అవసరమైనప్పుడైనా నన్ను తలుచుకున్నాడు. అంతేచాలు!" అని.

సుమలతకు జాలిముంచుకు వచ్చింది. ధరణిని ఆపటానికి ప్రయత్నించి లాభంలేదు. ఆమె ఆగదు. పల్లానికి ప్రాకేనీరు బలవంతంగా పట్టుకుంటే నిలువదు.

ఆమె ధరణి ముఖంకేసి చూసింది. అప్పుడే వెన్నెల తోటంతా కమ్ముకుంది. ఆ వెన్నెట్లో ధరణి పసిపాపలా అమాయకంగా కనిపించింది. ఎంతైనా మనస్సులో మమకారం మాసిపోదేమో అనుకున్నది సుమలత వింతగా!